

Փաւստու Գ. 1:	Դազար 1904, Տփի. էլ	Ազաթ. 1882, Տփ. 397 (մարդա- պետութիւնից):	Փաւստու Գ. 1:	Դազար 1904, Տփի. էլ	Ազաթ. 1882, Տփ 397 (մարդա- պետութիւնից):
Բ. Զանցեալ իւ գընչ եւ կար- բացն շուռ-նշուն գել մը ըստ միջի շուռան լուսացն զամենայն զհո- եւ որ զնուան գետորացն զա- հակառակ ընդ- ուաքիսութիւնն դիմակա այս եւ զարանց քա- ամենայնի ձեռն զաց շուռ- այլցն գրեցան իւնա: Որպէս զի կուսաքար արկան զնուանորացն ուին, իւ օրի- ւուն լուս նակ առէք, եղ- եալ բազմու- թեան ժողովը- գոյն, նմանութ գարէցն:	Ապաւէլ եւ ա- զորին զորի տունի թզման իրբեւ ազուան լուս նակ առէք, եղ- եալ բազմու- թեան ժողովը- գոյն, նմանութ գարէցն:	իւնել շանկառ- ցն մարդիկ ճշգ- նութեանց նո- յուն:	Փաւստու Նախագիտնելի Ազաթանգ. 1882, էլ 10: Եւ Գ. 1:	Դազար 1904, Տփի. էլ	Ազաթ. 1882, Տփ 397 (մարդա- պետութիւնից):

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՑՆ ԴԻՌՆԵՍԻՈՍԻ ԵՎԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՐԻՍՊԱԳԱՑԻՈՑ*

ԱՅ ԵՐ ԱՐԴԻ ՍԱԿՐԸԾԸՑ ԴԱՅԵԱՌԻ ԱԹԵՆԵՑԻՈՑ, ԱՅ ԿՈՉԻ ԽՄԸՑԵՍՈՒՐԸՑ ՔՈՂԸՑ

Ա. Պատմեաց մեղ յաղագ անձին իւրոյ երանեկին Դիրնեսիոս եւ առէ.

Ես, եղարք, ինստատիլութեան սիրով՝ Դիրնեսիոս, որդի Սոկրատայ զինաւորի
եւ փառաւորի Աթենացւոց, յորովայնէ մօր իսկոյ նուիրեալ ի ծնողաց իմոց ի վենումն
եւ ի զոհ իշխանին զիւաց: Եւ իրբեւ եղէ եւթնամեայ մասուցին զիս ծնողքն իմ ի
ասձարն յայն, որ է իշխանին զիւաց աստուածոցն, որպէս զի կատարեսցն զնուէնն
իւրեանց զինամարն իմով: Բայց քահանայքն որ պահէին զիշխանն զիւաց, իրբեւ տեսն
զվայեցլութիւն գեղոյ իմց, եւ զողացութիւն անձին իսկոյ, ողորմեցան ինձ յոյժ. եւ
ասեն ցծնողն իմ: “Համերութիւն լաւագոյն է ձեզ, որպէս զի մի մեոցի մանուկա
այս, այլ եղիցի սա կենդանի, եւ պաշտօնէ զաստուածն զամենայն աւուրս կենաց
իւրոց, արդ լուարուք զբանս մեր, եւ փորձեցէք զմնուկս զայս. զի պատպէս համեյ է
աստուածոցն եւ իշխանացն նոցա, որպէս զի եղիցի գա ի պաշտօնան նոցա, քանզի
հրաման է:” ևսկ ծնողքն իմ յորժամ լուան զհրամանն զայն ի նոցանէ, յոյժ ուրախ

Խորտիքին Արբոյն Դիրնեսիոսի եպիսկոպոսի որ էր որդի Սոկրատայ զինաւոր աթե-
նացւոց որ կը իմաստափարա քաղաքոր. Ա Կեանք Դիրնեսիոսի որդւոյ Սոկրատայ եւ
գլխաւորի աթենացւոց, որ կը քաղաք իմաստափարաց. Ճ. Ա. պատմութեան սրոցն
Դիրնեսիոսի յաղագ ծննդեան եւ մնակեան եւ քաղաքավարութեան եւ իմաստաթեան,
աշխերոք Պոլոսի Ճ. Ե. Պատմութիւն յաղագ Դիրնեսիոսի եպիսկոպոսի որ էր որդի
Ակրատայ (sic) գիւտուրին Աթենացւոց քաղաքին ծառնոտիր էջմ. Թ. 888, Ճա (սոս
կարինեան Ցուցակի, էլ 60):

Ա. 1. եւ առէ) պատմաց յաղագ անձին իւրոյ եւ առէ. Ճ. Ա. Ճ. Ճ. Ե.
պատմեցուք յաղագ անձին իւրոյ կար. Ցուց. Թ. 888: — 2. Ես, եղարք, առէ, Յ.
Դիրնեսիոս Ապրութիւն Ա: սրով Ա չւ: Օրդի չւ: Ա որ եւ գլխաւոր եւ փառաւոր Յ: —
3. յորովայնի Ճ. Դիր ծնուզ, ծնուզաց Բ մոց չւ: Յ. — 3—4. ի (զինութեան) ի (զոհ)
չւ: Ա: — 5. իշխանի աստուածոցն Բ զնուէրն Յ: — 6. որ պաշտէին զիշխան աստուա-
ծոցն: — 7. յոյժ յաւէք Յ: — 8. համբերութեամբ Յ: — 9. աս] քա Յ: — 10. ար-
լ. մեղ եւ փ. զմնուկտ զի պատպէս — 12. հրաման է] ԱՅ յորժամ Լ. զայն

* Հման, “Հանդէս Ամ. 1918, էլ 641:

Բ. Եւ յետ առուրց ինչ եկն օր տօնի իշխանին զիւաց, եւ եմուտ ի տաճառն Արքաս
պագոսն գնդաւն իւրով. եւ յորժամ ետես զիս ի տաճարին յայնմիկ ի ներքս, ասէ.
“Ո՞լլ արդեօք է մանուկս այս, կամ ուսատի է սա?”, Պատասխանի ետու եւ ասեմ.
“Որպի Սոկրատայ իշխանին Աթենացոց, եւ պաշտօնեայ աստուածոցն ի ծննդաց իմոց
5 նուիրեաց լինել”, նաև յորժամ ըւաւ զայս, առաւել ուրախացաւ. եւ հրամայեաց
քահանաց եւ իմաստասիրաց, որպէս զի փութացին յուսումն իմ եւ ի կատարումն
ամենայն իմաստասիրացն:

Գ. Եւ նյոնժամայն ետուն զիս ի Դիբկառաէս ի զիսաւորն իմաստասիբաց, եւ հրամայեցին նմա առ ի յուսումն իմ ամենայն յօժարութեամբ սրտի. զոր եւ կատարեաց այրն այն: Զարի եւ զգիշեր անխափան ուսուցանէր զիս. առաւել ուսոյց ինձ զամենայն իմաստութիւն, զմուտ եւ զիւլ ամենայն դիտութեանց, զիսաւարումն արեգական եւ լուսամի եւ. աստեղաց եւ զջջումն փիլաքին. եւ զշտեմրանս օրոց, եւ զկարգաւորութիւն հայկին եւ զյառաւչը արուցումն հողմոց, եւ զժամն զայն յորում արեգակն եւ լուսին հանգիպին միմեանց, եւ զիսաւարումն վնասան, եւ զբաժանումն ջուրց վերնոց, եւ զժամն զայն, յորում շարժի երկիր, եւ յորժամ բանան զրունք հայկին, եւ եթէ զի՞նչ զործք ունին աստեղքն այնք որ բնմանն ի յերկինա:

Դ. Եւ յորժամ ուսայ ես զայս ամենայն, եւ ապա մատցց զիս ի համար աստղելոց լրմանց. եւ յետ ոչ բազում ժամանակաց ուսայ եւ զայն եւս, եւ խելամուտ եղէ մասնաւորաբար ամենայն յու զմանց փիլսառիալց զիտողաց իմաստութեան: Եւ յայնմ շետէ նստայ ես առ դատաւորնեան առնեի դատաստան եւ տայ հրաման:

Ե. Եւ յաւուրն յայնովիկ ել հրաման յիշխանէն զիւաց, որպէս զի Աթենացիքն շնէսցեն ի ներքս յԱթէնս նոր դատաստանոց՝ պայծառ եւ զարդարուն յցի ։ Եւ արարին այնպէս ։ Եւ շնիցըն տեղէ գատաստանի մեծ եւ վայելու բազում փութով ։ Եւ կոմցին՝ Տռն իշխանի նոցա Արիսպագեայ: Եւ յաւուրն յայնովիկ կարգեալ էր հեթա-
նուաց զրւստերս եւ զգտութրս իւրեանց զենուլ զիւաց, ժողովեցան ամենայն քաղաքն ի տեղին յայն նոր դատաստանի: Եւ եսուտ Արիսպագուն ի սեղանն միայն ի տեղին յայն, յորում գրեալ կայր, «Աստուած անծանօթ եւ աստուած աստուածոց»: Եւ յետ նորա

յշից ուրախ եւ եւ թողեալ զիս ի տաճար կռոցն, գնացին ու. մնձաւ B: — 14. վաղվազակինի վէ B: — 15. եւ (պատուականութեան) A:

Р. 2. *զիս* А: *ի ներբառ*] չէ: В: — 3. *պյու* А: — եւ (*կամ*) В: — 4. *որդի* Եւ Եւ В: — 5. *յօրժամ* Լ. *զայտ* *Արքապահոսն* В: — 6. *իմաստասիրացն* . . . *փուլ* *թագավորն* В:

Գ. 1. Ի գեմինկատէս որ էր զլուխ ամենայն իմաստափրացն եւ հրամայեցին նմա ուսման իմայ ամենայն յօժարութեամբ։ Եւ նու անդադար զուի եւ զդիշեր ուսու- ցաներ զիս եւ առանել։ — 8. մշշումն Ա եւ զիշումն ՀԲ. ըստ Ա. Ճ. հայկինն Ա. 8. լուսինն Հ. եւ Խ. Ա. — 7. վասանցն Ա. — 8. երկիր շարքի Բ. — 8. եւ զժամե յորթա ընանալ Ա. Սական եւ թէ սին Ա. — 9. ան Ա. — 6 (կերպին) Ա. Տ.

յորու բարեւ ք. Տայախն աւ եւ գութ Տ: — Ե. ոյ Ա: — Բ (Կորպա) սի Տ:

Գ. 1. ես զամանայ Ա ասս եմծ զիս ի համար սաստաղ Տ: — 2. ուսու եւ զայն
եւս եւ լիբանան եղէ յամանայ յուշանց նոցին փիստափայից գիտութեանց Տ: —
3. առանձ եւ առանձ Ա: — Ա սի Տ: — Բ:

3. *յալուսաց* եւ *Փիլասոփովից* Ա: — 4. *դատաստան Բ:*
Ե. 2. Նոր *դատաստանին* ի տեղի զարգարուն եւ պայծառ յոյժ: — 3. *դատաստանին*
մեծա փութեա ով կոչչեանին իշխանին ենաց Ա. — 4. *Կարգ էր հեթանոսաց*
զուստեր եւ զատեր զահել դիւց ենա ահա ժողովնեցն . . . Ե եւ զատեր չե Ա: —
5. *կարգ էր հեթանոսաց միան Ա.* — 6. *Կարգ չե Բ (ի սեղանն) միան չե Բ:*

մախն եւ այլ քահանայիքն առ նա, եւ ասէ ցնոսա. “Եղէք ասացէք ամենայն՝ ժողովրդեանդ, զի արդ հրամայէ ձեզ իշխան ժողովրդեան աշխարհիս եւ ամենայն իշխանութեանց, որ ունի իշխանութիւն ի վերայ ամենայն աշխարհիս ասէ. ընտրեցէք ինձ չորս գատաւորս, որ առնեն գատաւոտան եւ նստին յամենայն իշխանութեան իրում, եւ առաջնորդ նոցա լցից Դիոնսիսու որդի Սոկրատայ, որպէս զի լինել նմա միսիթարիւ քահանայիցն առաւել, զի մի ինչ պահասնեցէ նոցա յամենայնէ եւ ոչինչ, ու յորժամ լրան զայս Աթենացիքն ամենայն, որպէս զի զրամանատրութիւն եւ զիշխանութիւն գատաւորաց քաղաքին իւրեանց առեւել է, ուրախ եղեն յուրախութիւն մեծ. եւ արարին որպէս հրամայեցաւ նոցա:

Զ. Եւ յորժամ եղէ եւ իշխանի փ վերս զատասատնի հիթանոսաց, յետ ոչ բազում
ինչ աւորց եւ ժաման, յառաջնին ամի Աթենացւոց թուղյան նման էր օր մեծ, յԱրե-
պական քաղաքին, յորում կոչէ յիւր անուն Բաղստեայ: Եւ ժողովեցան յայն քաղաք
վան տօնի աւուրն բազմութիւն անհամեն բիկուց եւ հարգաց մարդկան: Եւ ի բազ-
մութենէն յայնմանէ եւ ի կուտեցն մի ոմն ի քահանայիցն յեցաւ ի կուռան որց
անուն կոչիւր Սարփովս. եւ անփառ կուռքն. եւ փշեցաւ ուն նորաւ: Եւ եղեւ շփոթ
մեծ յաւուր յայնմիկ, եւ չար բազում լասն այսր պատճառի. եւ բազումը կորեան
խակ: Եւ կամեցան սպանանել զքահանայք զայն, զի երիեան լինել պատօհան յաս-
տուածոցն. եւ կոչեցին զանուն քահանային Ծեառն սպանող: Եւ կալան զայ եւ եղին
10 յարգելանի. եւ զբեցին առ քահանայ իշխան Աթենացւոց եւ պատմեցին նման զամե-
նայն եղեալն: Յայնժամ իշխանն այն եղին զենումն. եւ կոչեաց զիշխանն դիւաց. եւ
նոյնժամայն երեւեցաւ նմա, եւ նա պատմեաց նմա զայն որ եղեւ ի բաղաք: Եւ
իշխանն դիւաց հրամայեաց նմա, որպէս զի զԴիինեսիոս առաքեացէ անդր, զի երթեալ
անդր արացէ իրաւուն եւ ելա շփոթոյն այնմիկ:

Է. Խակ ես յայնժամ իրբեւ զծառայ հնապանդ եւ անձանձիք՝ պարարատեցայ գնալ։ Եւ տարայ ընդ իս զպատուական աշակերտն իմ զԱսկիփոս, եւ գնացի զծանապարզն իմ։ Եւ յորժամ պատմեցաւ ժողովրդեան քաջարին այնորիկ երթալն իմ, եկին ամենքեան հանդիպալ ինձ։ Եւ զարդարեցին զքազքն ամենայն զրդուք։ Եւ ժողովեցան ամենայն ժողովուրդն մեծ զրութեամբ բիւրաւորք եւ հապարաւորք մարդկան։ Եւ այս եղեւ ի նախաճնամութենէն Աստուծոյ։

8. Քահանարք առ նու եւ ասէ Արիստագոսն ցըտահանայսն Բ: — 9. զիմրդ Ա եւ Ա-դէբէն լի-ի. Վոր. թէ զինչ Ե մեղ չէ Բ: եւ ամենակալն որ ունի իշխանութիւն ամենայն աշխարհի Բ և Ա-ի. — 10. Դրինչուսուն ԱԲ լինել նոցա մ: Բ: — 13. զի! եւ Ա: — 14. զոյս ամենայն Ա. եթէ զիշխանութիւն եւ զիշխանատարութիւնն քաղաքին նոցա տուեալ է . . . եւ արարին պինակու. եւ յօրժաման . . . Բ:

9. 1. ի վերա ամենայ գտատատանին B: — 2. ամի ամեայ Ա ի ժամուն՝ վե B
թռուակնանթեանն B: — 2—3. նման էր — բազգաքեսյ իւրդան յորում էր որ մեն ի
ինապար բազգաքին որ կոչի յիւր աման Արեգակնակ բազգաք բազգաք ու եղանակնակնեամբ
Ե առէն նմանն յօր մի մեն յԱրեգ բազգիք որ թարգմանի Արեգակնակն բազ
գաք եւ ի նոցին բարբառ Բազգաքեսյ: — 4. Վասն ամենի բազգամնթեան . . . հազարարոց
մարդկան եւ վասն բազմնթեանն այնորիկ եւ կուտեղյուն . . . որում անուն էր Սարփոշ Յ
Արփոխ Ա: — 6. դոյն Ք առ Հը: — 7. եւ բար բազգամ որ եւ
կորեան իսկ լազուան Ա զային կ: Ե զի Եւ Ա աստանացն Յ: — 9. սապաննուն Ա զայ
Յ: — 10. աթենացւոցն Յ: — 11. այն վե B զեխան գիւացն Յ: — 12. երեւեցա Ա,
առ վ: B պատեանց արինապահեան իշխանին գիւաց զայն որ եղեւ ի Բալգաք: — 13—14.
որպէս զին դրենէմոն առաւեցից ի Բալգաք որպէս զի արարից անդ գտատատան եւ
փառանան եւ առ աշխատուն անապին Յ:

ի. նոյն ժամանյ Յ- 2. զատողեքոս Ա ասինեփոս Յ եւ պատրաստեցայ Յ- 3. պատրաստա ի Բայուսար երթարն իմ Յ- 4. գ. պատրաբն զայն ամենաշն Յ- 5. ժողովուրդը Յ-

Հ. Եւ յորժամ մոի ես ի քաղաքն, ետու զնել սիլին ոսկի. եւ նատայ ի վերայ նորա ի մշտեղող ասպարիզախաղացին. եւ ոչ քահանայիցն եւ ոչ իշխանացն հրամայեցի նստել. այլ ամենայն ժողովուրդն կային յոտն, եւ լսէին բանից իմոց, թէ զի՞նչ պարից իրաւուն քահանային այնմիկ սպանողին աստուծոյն իւրց, այն որ փշեաց
5 զուն Սարփովն կուոցն նուկ օրն այն էր ուրբաթ եւ ժամ էր իրեւ վեցերորդ, եւ արեգակն իրեւ ի միջորեւ ժամ հասեալ էր: Ցայնժամ զարմանալի շարժեցաւ երկիր, եւ աշաւոր զորութեամբ անկան կուռքն եւ փշեցան, եւ խաւարեցաւ արեգակն եւ մժացաւ լուսինն. եւ ամենայն աստեղք աներեւոյթ եղեն. եւ թանձրութիւն միզի սփուցցաւ ի վերայ մարդկան, որպէս զի ոչ ոք կարէր տեսանել զնկիր իւր. եւ ամե-
10 ներեան միապէս անկան ի վերայ երեսաց իւրեանց. եւ ըլրինք սարսէին եւ վէմք պա- տառէին, եւ տաճարք կուոցն անկանէին. եւ աշաւոր ձայն տրտմութեան լսիւր, որուն ողովում այլուց որ լայ զորդի իւր: Ծւ եկաց խաւարն այնպէս ի վեց ժամէն մինչեւ ցինն ժամն. եւ ապա դարձեալ պայծառացաւ լցոն եւ մեք ամենեքեան յերես անկեալ կայաք. եւ եղեւ գցն ամենայն մարդոց որպէս զնի ի գերեզմանի. եւ այնպէս յերկար զար-
15 ձուցաք զոզիս մեր: Ցայնժամ քահանայիցն եւ իշխանք ժողովուրեանն անկան առաջի իմ, եւ հարցանէին զի պատմեցին նոցա զպատճառն ժործոյն այն աշաւորի, որ ի սկզբանէ ոչ էր եղեալ այնպէս. այլ թէ որպէս եւ կամ յորմէ եղեւ օտար տեսիլլ եւ լուրդ աշաւոր:
Թ. Եւ իմ սկսեալ ի թիւս եւ պատուական աշխիւրտն իմ ընդ իս. եւ մտի ի տնա- կողմն ընթացից, եւ ի վերջո զշքմանն, եւ ի հուրն այն արեգակն եւ լրանի, եւ ի կար- գաւորութիւն աստեղաց, եւ ի մուտն յայն լուսոյ եւ խաւարի, եւ յշտեմարան հողմոց, եւ զինացս անդնդոց. եւ գափ զծովն զայն անդնդային ի կայի իւրում, յորմէ շարժի երկիր ա-
5 մենայն ի հինգհարիւր ամի. եւ զիերպս աստեղացն չտոի մօտ ի բակն յայն. եւ հային լրամք էր, եւ սայլի եղնէն ոչ էին նուազ ի լծոյն. եւ զտեմարանս հողմոց փակեալ գտի. եւ լուսինն լի էր: Եւ իշխանն զիւաց ոչ ունէր կարգեալ պատերազմ եւ ոչ արեանց հնումն:

Ժ. Եւ յորժամ գտի ես զայս ամենայն կարգաւորեալ, յորմէ շարժումն եւ վնասութիւն ամկոց լինի. ապա յայնժամ կալու զիս պանչումն եւ աչ վասն գործոցն որ եղեւն. վասն զի չէր բնութեամբ վնաս ժամուն այնմիկ: Ծւ ասեմ ցաշակերտն իմ ցԱսղիփոս. եւ երեր առ իս զշջումն աստեղաց. եւ շրջեցուցի զնոսա ի ներքոյ թուոց, եւ սփուցի 5 զերկիր առաջի իմ, թէ հասու եղեւ թէ յումմէ եղեւ պասճառ խաւարեանն եւ շարժմանն: Ցայնժամ բացան աչք սրտի իմց եւ տեսի զննմանութ աստուած զծածկեալին:

Լ. 1. սելին ՀԲ. Եւ Ա-էիր. զայլին Բ: — 2. նորս չւ Ա տեղայն Բ տեղուց ՀԲ: ասպարիզի փողոցին Ա ասպարիզախաղացին ՀԲ. ի-ի Ա-էիր. նմա Բ: ի քահանայիցն Բ: ամենայն ժողովուրդն չւ Բ: կայր ի յոտին Ա: — 4. աստուեց Բ: — 5. զողնափողն կուոցն Ա զուխափողն կուոցն ՀԲ. զուխափող կուոցն Սարփողաց Ա մնա ուղղիչն զուուն Սար- փողն կուոցն: Քերերորդ Ա: մի ի միջորէի Բ: — 8. աներեւոյթ Բ: — 9. այնպէս որ- պէս ոչ քո ... Բ: — 10. միապէս չւ Բ: եւ (մրիպէ) չւ Բ: — 11. եւ (մրիպէ) չւ Բ: ասճառն այն բարձր Ա իսրաւ ասուունուն յու: — 12. այրոյ Ե որպէս զորդի իւր չւ Ա ժամի Բ: — 13. լցոն չւ Բ: — 14. որպէս որ դնի գերեզմանի Բ: — 15. եւ իշխանըն անկան առամի իմ եւ հարցանէին զիս զի պատմեցին նոցա զպատճառս գործոցի աշաւորի Բ: — 17. չէր լւալ այնպիս. այլ թէ որպէս եղեւ օտար ... Բ:

Թ. 1. եւ յայնժամ Բ աշխերան իմ Ասղիփոս ընդ իս Բ: — 2. ընթացիցն: — 3. աստեղացն եւ ի մուտ յայն Ե եւ ի յշտեմարան: — յանդնդոց Բ: — 5. յոր- ժամ շարժի ամենայն երկիր ի վեց (ՏԸ) ամի եւ զիերպարան աստեղացն Բ ի (հինգհարիւր) պէտ Ա: — 6. ի (բակն) չւ Բ: — 8. պատերազմաց Ա:

Ժ. 1. զամենոյն զայս Բ: — 2. ապա չւ Բ: — 3. կալու զիս աչ եւ պանչումն վասն գործոցն Բ: — յայնմէ Բ: — 3. յԱսղիփոս Ա: աստեղացն եւ շրջեցուցի դնա Բ: — 5. յումմէ Բ:

ողդրմութեամբ իւրով իջեալ յերկնից եւ մարմին զգեցեալ վասն փրկութեան մարդկան. զնա այսօր մարդիկ ունանք անքարդիք զփայտէ կահեցին յաշխարհի միոց, կան եւ նախառեն զնա եւ անարգեն զնա: Ցանժամ արձակեցայ ձեռօք իսովք եւ պատառեցի զհանդերձն իմ:

ԺԱ. Եւ տեսին քահանապէն եւ իշխանքն զր արարի ես, խոռվեցան եւ զողումն կայաւ զնոսա. եւ անկան առաջի իմ ի վերայ երեսաց իւրեանց: Խսկ ես պատասխանի ետու եւ ասեմ. “Գիտութիւն լցի ձեզ, զի մեծ եւ ահաւոր գործ եղեւ այսօր ի վերայ երկրիք, զի Աստուածն այն ծածկեալն եւ անձանօթն էջ ի յերկիր աներեւոյթ: զգեցաւ 5 մարմին սուրբ մարդկապէս. եւ ահաւասիք այսօր կայան զնա մարդիք ունանք, եւ զփայտէ կահեցին յաշխարհի ուրեմն, եւ բասրեն զնա եւ թշնամնեն անգիտութեամբ. եւ շարժումն այս ահաւոր եւ խաւարս այս յերկիւլէ յայնմանէ եղեւ ի վերայ երկրի, 10 Մշնժամյն ետու բերել քարտէս եւ զրեցի զոլն զայն ուրբաթի եւ զժամն խաւարի եւ զամբն եւ զտարին, եւ եթէ քանի՞ էր լուսինն. խսկ յետ այնորիք գարձայ ի քա- 10 զաքն իմ Աթէնս, եւ ի պահու ունէի զգիրն առ իս ի յիշատակ ինձ: Զի թէ յետ մահուան իմց ոք յուզեցէ, գոցէ զիրն:

ԺԲ. Խսկ յետ երկուտասան ամի եկին Պաւոզս առաքեալ ծետան մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Աթէնս եւ ետս ի ներոյ եւ արտաքը զբազաքն լի կոռովք. սկսաւ քարոզել վասն Յիսուսի եւ ասէ ցնոսա վասն իշման նորա եւ վասն մարդանազ նորա եւ վասն պանչելեացն, եւ ապա վասն չարշարանաց խաշին եւ թաղման եւ յարութեան եւ 5 վերանալց յերկինս առ Հայր իւր անսկիզն: Խսկ մարդիքն այն Աթէնսացիք ասէին. “Ձինչ ասէ այր այս անմիտ եւ օտարս, Խսկ բազումք յայնմ ժողովրենէ եկին առ իս եւ պատմեցին զգործս նորա. “Այլ ոմն օտար եկեալ ի քաղաքս մեր. եւ է նա բարի խօսիք եւ հասակաւ վայելուչ եւ երեսք պայծառ եւ ուսեալ կարգաւորապէս, եւ ի վիսոյւթեամբ բանց իւրոց համարեցաւ նա մեզ լի իմաստութեամբ եւ 10 զիտութեամբ. բայց քարոզէ եւ լսեցուցանէ յականջս մեր ուսումն իմն որ ոչ է նման հաւատոյս մերոյ. եւ զի ասէ թէ Աստուած խոնարհեցաւ յերկնից ի յերկիր, եւ զեցաւ մարմին մարդկապէս եւ արար նշանա եւ պանչելին ի վերայ երկրի, եւ ապա խաշեցաւ եւ թաղեցաւ եւ յարեաւ եւ համբարձաւ յերկինս առ Հայր պատուով մեծաւ, եւ զարձեալ գալց է փառօք եւ ահաւոր մեծութեամբ բազմաւ դատել

7. փրկութեան չէ Ա: — 8. եւ զնա այսօր մարդիք Բ: — 9. (անարդէն) զնա չէ Բ: եւ (պատուով) չէ Բ:

ԺԱ. 1. իշխանքն եւ քահանապէն իբրև տեսին զր արարի ես Ա: — 2. խսկ ես առ մեմ ցնոս Բ: — 3. եղեւ ի վերայ երկրի այսօր զի առաքուածն անձանօթ էջ յերկիր եւ մարմին զգեցաւ մարդկապէս եւ ահա այսօր կայան զնա մարդիք: — 6. ումն Ա ուրումն Բ: բարեն զնա տպիսութեամբ եւ շարժումն այս եւ խաւարումն յայնմանէ եղեւ. եւ նշնժամյն . . . Բ: — 8. քարեզ Ա զայն չէ Բ: զժամն զ. երրորդ զեւարաբն արեգականն եւ զամբն եւ թէ քանի՞ բր լուսինն եւ զտարին. իսկ . . . Բ: — լուսինն Ա: — 10. առ յի Բ: — 10—11. զի թէ — զիրն չէ Ա. բայց ունէ Բէ եւ նաեւ Ասէիք . . .

ԺԲ. 1. յետ երկու ամի Ա: — Ա. յաթէն քաղաք Ա ի ներըսոյ եւ տրապեցոյ Ա: — 2. կոք Բ: — 2—7. իւ համառու Բ այուղու. սկսաւ քարոզել վասն Յիսուսի Քրիստոսի իշխանելցն եւ մարդանալցն եւ պանչելեացն նորա եւ յետ այնորիք եւ վասն խաշին չարշարանան. եւս եւ վասն թաղման եւ յարութեամբ եւ վասն համբարձանն առ Հայր մարմինն: Խսկ աթէնսացիք ափսոսին զնա եւ ասէին. զինչ ասէ այս անմիտ եւ օտար. եւ բազումք պատմեցին ինձ ի լսողացն պազոսն զայն. այր ոմն տաճ ուստ եկեալ է ի քաղաք . . . 5. մարդիքն Ա: — 6. ի յայնն Ա: — 8. եւ (հասակաւ) չէ Բ: եւ ուսեալ է կ. խօսիք եւ ի բանից իւրոց . . . Բ: — 9. իւրոց] նորա Ա: — 10. քարոզէ եւ չէ Բ լսեցուցանէ Ա: ուսումն իմ չէ Ա: — 11. եւ (զի) չէ Բ: — 13. խաշեցաւ եւ ծողեաւ, թալցաւ Բ առ Հայր իւր . . . եւ թէ դուրց գարձեալ ահաւոր փառօք դատել . . . Բ:

16 զինանիս եւ զմեռեալս, Զայս քարոզէ եւ արգելու զմարդիկի ի պաշտիլոյ զսա-
տուածն,։

ԺԳ. Խսկ ես յորժամ լուսյ զայս հրամայեցի զի ելլեն քարոզք եւ քարոզեցին ընդ
առաւօտն ի ծագել. արեգականն եւ ասել ամենայն ժողովութեան այսպէս. “Դիմոնեալու
իմաստոց եւ գատաւորաց զլրւխ հրամայէ ձեղ, որպէս զի ամենայն ժողովուրդ ժողո-
վեցին ի տեղին յայն գատաւասմի՛ որ է Արփապատուն, եւ որ ոչ Կայ ի տեղին յայն
5 արժանի իջի պատժոց ։ Ղասն զի Աթենացոց գործ եւ կարգաւորութիւն էր յօժա-
րութեամբ լսել զման կարգաւորութեան նորադյոն. վասն զի հարցովին զման դար-
ձուցանեն եւ տան պատասխանի ։ Եւ իբրև առաւօտ եղեւ, ժողովեցան բազմութիւնք
անհամարք. ապա եկի ես եւ նատայ յաթուն իմ փառք եւ պատուվ մեծաւ, եւ
հրամայեցի քահանայիցն եւ իշխանացն եւ իմաստոց ժողովութեանն նատել. եւ արձա-
10 կիցի եւ կոչեցի զՊօցոս առաքեալս եւ եկն, եւ էին ամենայն ժողովուրդին պապանձեալ
եւ ոչ ոք ի նոցանէ խօսէր. եւ հրամայեցի Պօղոսի առաքելց քարոզք զայն որ ունէր
առ մեզ: Խսկ նա աստուածազգեացն եւ անօթն ընտրութեան հոգւցն սրբոց բնակա-
րանն սկսաւ աւետարանել զիրիստոսէ բանիք՝ առանց երկիւղի եւ պատիպանաց,
բայց յաշէ եւ յերկիւղի քահանայիցն ձայնիւ ասաց. “Դատի զնեղ, Աթենացիք,
15 խրատեալս եւ փայթս առաւել ի պաշտօն կռոցն, ուրախիք եւ զովոզք կորսաւեան ան-
ձանց ձերոց, Եւ զայս ասէր երանելի առաքեան ոչ տրտմութեամբ եւ ոչ շխոթելով,
այլ հանգարան սրտիւ. եւ ոչ ասաց ցնոսա եթէ գտի զնեղ խմաստուն եւ պա-
տուեալս եւ փառաւորեալս, այլ “փյուժս եւ պատրաստու ի պաշտօն կռոցն:” Խսկ
ժողովուրդն յորժամ լուան զայս, լան տրտմութեամբ. եւ եթէ ոչ երկիւղին իմ
20 արդիշեալ էր զնոսա, նոյնժամանցն կամէին քարկոծել զնա եւ սպանանել. մինչեւ ի
սպասուեմ բանից նորա: Դարձեալ ասաց Պաւլոս. “Ծրջեցայ ընդ որ պաշտէք դուք
եւ գտի անդ բագին մի, յորում զրեալ էր Անձանօթ աստուած, անհասանելի եւ
անսպասմելի, զայն աստուած՝ զիսկզբանց ծածկեալն զնհասանելին յաղաք որոց
ասացին իմաստունքն ձեր թէ Ազգ նորա եմք, զնա քարոզեմ եւ աւետարանեմ ձեղ,
25 եւ պաշտեմ զայն Աստուած ծածկեալն զմեծն եւ զիզօրն, որ էջն աներեւութարար
եւ զիեցաւ մարմին կատարեալ եւ անմեղ:”

15. քարոզէ, ասեն, եւ արգելու . . . Բ: — 16. զաստուածոն մեր Բ:

ԺԳ. 1. Խսկ յօրժամ լուսյ ես զայն . . . Բ եւ չէ՞ Բ: — այսպէս թէ Դիմոնէսիսու
իմաստունցն գլուխ եւ գատաւոր հրամայէ ամենեցուն ձեղ ժողովել ի տեղին այն գատաւ-
ասմի, որ է արփապատուն եւ որ ոչ դայ պատիմ կռասցէ. վասն զի . . . Բ: — 4. արիս-
պատիմ Ա: — 5. աթենացոց Ա: եւ ինք էր յօժաւութեամբ ասել նորադյոն եւ լսել:
Եւ իբրև . . . Բ: — 8. ապա . . . եւ չէ՞ Ա: — 9—14. ի համատեք Ե նորա յաղաքուն
իմ պատուի եւ փառազ մեծաւ եւ հրամայեցի անշանց կոչել Պօղոս եւ
եկն եւ կային ամենայն բազմութիւնքն անշանցն եւ ոչ ոք իշխեր խօսէ, Եւ պատ հրա-
մայեցի Պօղոսի քարոզք, զայն որ ունէր առ մեղ պատգամ ի տեսանեւ: Խսկ աստուածա-
զգեանս անօթն ընտրութեան եւ հոգված որոց բնաստան սկսաւ աւետարանել, եւ զիրիս-
տու բանիք . . . քահանայից կռոցն ասաց ձայնիւ մեծաւ. գտի զնեղ, ամենացիք, իրա-
տեալք եւ փյուժք ի պատու կռացն, ուրախիք եւ գովութիւն կրատեան անձանց ձերոց, եւ
յօրժամ ասէր զայս երանելին ոչ . . . գովոզք Ա: || Ա.լ. զի ոչ ասաց եթէ գտի ես զնեղ
իմաստուն եւ գատաւորեալս, այլ փյուժս եւ պատրաստ ի պաշտօն կռոցն, նոյնժամանցն լի
եղեւ սրտմութեամբ մեծաւ եւ պատասխանութեամբ: Եւ թէ ոչ երկիւղին իմ . . . քարիծեալ կամէին
եւ սպասամել զՊօցոս մինչ սպասում բանիցն: գարեալ գութէ . . . գութ պաշտէք: 22. Ճ.
Ա. (Աւգեր. 176) ոսէի աստուած անձանօթ, եւ աստուած աստուածոց, անհասանելի,
անսպասմելի, անպարազելի: — 23. զայն աստուած անձ անօթն անհասանելին վասն որոց
ասացին եւ իմաստունքն ձեր թէ նորա եւ ապէ իսկ եմք . . . Բ: թէ ազդ նորա եմք Ա: —
25. պաշտեմ զաստուած զէն զածէկեալն . . . որ էջն ի մեջ անձառապար եւ զիեցաւ . . . Բ:

- ԺԴ. Եւ ապաս սիստ. ի օսէլ զգաբանչելին Տեսան մերը՝ պատմելով զամենայն գործն
նորո եւ զիսաշլութիւն նորո եւ զմահու եւ զիսաւարութն արեգակնա եւ զարդութն եր-
կի, զգաստութն վիմաց եւ զանկութն եւ զիրծանութն կռողն, եւ զօրն զայն եւ զժամ
աւուրին, եւ զամենայն պատմեց. եւ թէ քանի՞ էր թիւ լուսնին յաւուրն յայնմիկ. Ցայն-
5 ժամ հրամայեցի Պաւղոսի զի լրեսցէ. եւ առաքեցի զգաստուական աշակերան իմ զլատի-
փոս որ էր ընդ իս ի Բաղասք, եւ երեր առ իս զգիրան զոր զրեցաք ի ժաման յայնմիկ
ահաւորի: Նև հրամայեցի նմա, զի ընթերցցի բարձր ձայնիւ ի սելիս ամենայն ժողո-
վրդեան. եւ նոյնժամայն հաւատացի ես ի Քրիստոս յՈրդին Աստուծոյ, զի նա է
Աստուած ծածկեալ, անսիկլզն եւ անհասանեին: Նև հրամայեցի Պաւղոսի առաքեցց,
10 որպէս զի պատրաստեցէ ինձ զլիքառութեանն իրս, որպէս հաճոյ երեւեսցի. եւ յորժամ
արար զայս, նոյնժամայն մկրտեաց զիս եւ զիին իմ եւ զայլ բազում ժողովուրդո
յարանց եւ ի կանանց: Խակ ես ի ժամէն յայնմանէ հետեւեցայ երանեկի առաքելոյն, եւ
Դամարիս կին իմ. եւ ոչ մենիեցաք ի նմանէ մինչեւ յելանել նորո յաշխարչէ: Նև
նա իւրովք ձեռօքն օրհնեաց զիս եպիփառոս քաղաքիս իմ Աթէնսայ:

ԺԾ. Եւ արդ, նեղալիք իմ սիրիլք, ոչ եթէ մարգիկ համեն զիս եւ զիժուուցին ի
պաշտելց զիիսն, այլ իմաստութիւնն Աստուծոյ էր որ զերծոց զիս եւ եա ինձ իմաս-
տութիւն եւ զմեծութիւն իշխանութեան ի հեթանոսութենէ իմմէ: Զի ոչինչ է մեծ
քան զիմաստութիւն, զի նա է շանեարան ամենայն հաւատարմութեան եւ շահ
5 հոգեց: Սոլու ճանալին ամենայն դորչք ծածկեալք եւ յայտնիք, եւ սովու յայտնին
գաղոնիք անծանօթից, եւ սովու իմանի որպէս պարտ է պատուել զիէրն մեր Յիսուս
Քրիստոս. որում վայել փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ եւ յայի-
տեանս յաւիտենից. Ամեն:

ժԴ. 1—8. առ Բ Յետ այսորիկ տասաց զգաճնեւին քրիստոսի եւ զգործս նորին. ապա եւ զիաշելութիւնն եւ զմանն եւ զարութիւնն, զիաւարութիւնն արեգականն ի չարչա-
րանան նորա, զշարժուած երիբի եւ զայտառուած մվան, զանկնեւն եւ զիրծառուած կուոյն,
դոր եւ զգաճնեւին թէ քանի ի թիւ ուստանի, յայնին մաս հրամացեցի ի առա-
ջեցի զայտառուած աշակերտն իմ վԱլզիւս, որ էր յայնժամ ընդ իւ Բայրութ. եւ երեք
զգին զր գրեցաց յայն ուուր ի Բայրութ: Եւ հրամացեցի Ալզիւսի զի բնիշեցի բարձր
ձայնին ի լսելիս ամենաեցուն որ անդէն առ Պօղոսի հին: Եւ նյուֆալման հաստատցի ես ի
քրիստոս յորդին Սատուրութ, զի նա է աստուած ծածկեալ, եւ անհասաննեւ: Եւ հրամացեցի
Պօղոս. պատրաստել զկուսութեան իրա: Եւ իրեւն արք, ողջամասն մկրտեցաւ իւ եւ
կին իմ Գամարին եւ աշուերուն իմ Ասղիւսու, եւ վարդապետն իմ արտաքին ուսմանն
Քևոռթէսու: Եւ այլք բայցուիք յարաց եւ կանոնաց աթենացու: Իսկ եւ է Գամարիի կինն
իմ յայն ժամ հետաքաշ Պօղոսի եւ ոչ մեխեսք ինամս եւ ելանին եւ որու յաշ-
պարէն: Եւ նա հերովիք ձեռզն եւ զիս կեփսիսու Աթենայ: Ես եղայրը իմ սիրելիք,
ոչ եթէ ի մարդկանէ նղու ինձ հետանու է պաշուղի զրեւան, այլ իմաստութիւնն Աս-
տուուց որ ես ինձ հանճար: Եւ զերծոց զն յանայնութեան, եւ ի հեթանոսական իմաս-
տութեան ինձ հիշանառութիւնն ։ 2. զի հետաքաշ մենութիւնն ։ 4. Էր
լուսիք աւարտ այնինք Ա: — 5. վԱլզիւս Ա: այնիւ բարձր Ա: — 8 ծ-ն 2. է մը իւ
ըստած է Ա-թերեւն Լիէ: Վ-ր: էվ 150—151 (= Աւ.): — որդին աստուծոյ կենա-
չոյ Աւ: զի նա է աստուած անձանք՝ ծածկեալ Աւ: — 10. ինձ վէ Աւ: — 11. զիին
իմ Աւ: — 12. արանց եւ կանանց Ա ժարգուրդ յարաց եւ ի կանաց Աւ:
— 14. առ Պօղոսի, եւ էւ Մարիամ կին իմ Աւ: յին նորա յաշխառչէն ի յայտննէն Աւ:
— 14. պատրիարք աթենապուր Աւ:

ժե. 1. Ես, եղապը (եղապը) B) AB: — 2. իմաստութիւնն Աստուծոյ եղած զիս
Ա: — 3. թանօսութիւնն յակելու B և ոչինչ ի վեր քան զգիստութիւն: — Հոգոյ Ա:
— 4. նոյն շահանաբար: — նոյնու B: — անձանօթք B: — 5. որում զօրսութիւն և
փառք յափառան յափառնեց ամեն: